

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 235/2020-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s., Einsteinova 25, Bratislava, IČO 47 256 281, zastúpenej advokátskou kanceláriou Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Martin Škubla, vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 452/2016-345 z 28. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s. na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 452/2016-345 z 28. marca 2017 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 452/2016-345 z 28. marca 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s. trovy konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu advokátska kancelária Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 235/2020-30 z 26. mája 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti News and Media Holding a. s., Einsteinova 25, Bratislava, IČO 47 256 281, vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 452/2016-345 z 28. marca 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bol v celom rozsahu potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 40 C 178/2014-271 z 12. septembra 2016 (ďalej len

„rozsudok okresného súdu“), ktorým okresný súd v právnej veci žaloby o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu [REDACTED] (ďalej len „žalobca“) proti sťažovateľke, v procesnom postavení žalovanej vo veci samej, tejto ako vydavateľke periodickej tlače týždenníka PLUS 7 DNÍ uložil povinnosť uverejniť v tomto týždenníku ospravedlnenie, zdržať sa ďalších zásahov do osobnostných práv žalobcu prostredníctvom uverejneného článku zo 7. februára 2013 (ďalej len „článok zo 7. februára 2013“) a zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 €. Vo zvyšnej časti okresný súd žalobu zamietol. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali dovolanie ako sťažovateľka, tak aj žalobca, ktoré bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 15/2018 z 22. novembra 2018 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) v zmysle § 447 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) odmietnuté.

3. Sťažovateľka namietla v prvom rade porušenie jej práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií, čo odôvodňovala tým, že zverejnenie článku zo 7. februára 2013 sťažovateľkou považuje za jej legitímne realizovanie uvedeného základného práva, a zároveň vo vzťahu k napadnutému rozsudku vytkla, že krajský súd sa právnymi otázkami, ktoré súvisia s hodnotením stretu tohto základného práva vo vzťahu k článku zo 7. februára 2013, zaoberal len povrchne. Vzhľadom na to sťažovateľka považuje napadnutý rozsudok zároveň aj za arbitrárny a porušujúci tiež aj jej základné právo na súdnu ochranu. K tomu dodala, že podľa jej názoru bola komparácia ústavných práv v predmetnej veci vykonaná povrchne, ako keby malo právo na ochranu osobnosti generálnu prednosť pred právom na slobodu prejavu sťažovateľky ako vydavateľky periodickej tlače a je nepochybné, že došlo k zásahu do slobody prejavu sťažovateľky, a to jej obmedzením.

4. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka bližšie rozviedla svoju argumentáciu vo vzťahu k vykonávanému testu proporcionality. Vo vzťahu k otázke, kto zásah vykonal, uviedla, že aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj ústavného súdu, z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí privilegované postavenie novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného

záujmu. Dodala, že je vydavateľkou periodickej tlače týždenníka PLUS 7 DNÍ, v ktorom bol uverejnený článok zo 7. februára 2013. K druhej otázke, a to, o kom bol článok zo 7. februára 2013, a teda do koho osobnostnej sféry bolo zasiahnuté, uviedla, že v prípade žalobcu ide o osobu verejného záujmu. Uvedené odôvodnila s ohľadom na predchádzajúcu politickú kariéru žalobcu, s poukazom na podnikateľské aktivity žalobcu počas výkonu politických funkcií, pričom poukázala na to, že pri týchto aktivitách sa žalobca dopustil aj trestných činov, za ktoré bol aj následne právoplatne odsúdený, ako aj na iné v minulosti medializované výstupy vo vzťahu k žalobcovi. Tento argument sa sťažovateľka snažila podporiť aj tým, že konštatácia, že v prípade žalobcu ide o osobu verejného záujmu, sa vyskytla aj vo viacerých iných súdnych rozhodnutiach, z ktorých sťažovateľka následne citovala predmetné pasáže.

5. Pokiaľ ide o tretiu otázku pri vykonávaní testu proporcionality, a teda, čo bolo obsahom článku zo 7. februára 2013, k tejto sťažovateľka uviedla, že na publikovaní článku zo 7. februára 2013 bol verejný záujem, pretože informoval o podozreniach z neoprávneného poberania dávok v hmotnej núdzi žalobcom, a teda o nakladaní s verejnými financiami. Uvedené sa snaží podporiť aj tým, že vtedajšie konanie žalobcu malo predstavovať účelové konanie v snahe vyhnúť sa právoplatným trestným rozsudkom, ktoré žalobcovi uložili povinnosť nahradiť Slovenskej republike škodu v sume viac ako 300 000 € a peňažný trest v sume viac ako 33 000 €. Zároveň namietla aj nesprávnosť argumentu súdu prvej inštancie, že neexistuje vecný súvis niektorých uverejnených fotografií s témou článku zo 7. februára 2013. Podľa sťažovateľky popis k jednotlivým fotografiám jednoznačne odôvodňoval, prečo boli vyhotovené, a ich súvis s témou a obsahom článku zo 7. februára 2013. Tento súvis podľa sťažovateľky zároveň jednoznačne vyplýval aj zo samotného textu článku zo 7. februára 2013. Taktiež argumentáciu v tejto časti doplnila tým, že predmetné fotografie boli vyhotovené na verejných priestranstvách, na ktorých je z ich podstaty znížená ochrana súkromia. Dodala, že ak by sa v danom prípade dospelo k záveru, že použitie fotografií bolo neoprávnené, tak by to podľa sťažovateľky predstavovalo práve opatrenie zmrazujúceho vplyvu na tlač. Na záver k tejto časti uviedla, že ak neobstojí z právneho hľadiska zverejnenie fotografií osoby verejného záujmu, navyše vyhotovených na verejnom priestranstve a viažucich sa

k článku s témou verejného záujmu, tak v takom prípade by médiá už nemohli uverejniť akúkoľvek fotografiu.

6. Vo vzťahu k štvrtej otázke, a to, kde bol článok zo 7. februára 2013 uverejnený, sťažovateľka uviedla, že ňou vydávaný týždenník PLUS 7 DNÍ má celoslovenskú pôsobnosť a ide o týždenník, ktorý má charakter tzv. spoločenského média, teda venuje sa rozmanitým okruhom spoločenských tém, nie je odborným periodikom. Dodala, že keďže ide o populárne periodikum medzi čitateľmi, tak sa z hľadiska spracúvaných tém nevyhýba ani kritike spoločenských javov napríklad v oblasti politiky, výkonu verejnej moci či korupcie, alebo organizovaného zločinu.

7. K ďalšiemu posudzovanému kritériu, a to kedy bol článok zo 7. februára 2013 uverejnený, sťažovateľka uviedla, že bol uverejnený v nadväznosti na podozrenia, že žalobca mal neoprávnene poberať dávky v hmotnej núdzi, teda neoprávnene nakladať s verejnými financiami a zároveň zverejnená téma bola v čase publikovania aktuálna. Vo vzťahu k poslednej otázke, a to ako boli informácie v článku zo 7. februára 2013 uverejnené, uviedla, že podľa jej názoru išlo o uverejnenie hodnotiacich úsudkov (kritiky) autora. Tieto spočívali v tom, že existovalo podozrenie, že žalobca poberal neoprávnene dávky v hmotnej núdzi a že z pohľadu štátnych orgánov mohlo dôjsť k ich pochybeniu v danom prípade. Dodala, že aj v zmysle ustálenej judikatúry, a to aj ESLP je potrebné rozlišovať medzi hodnotiacim úsudkom a skutkovým tvrdením. K tomu uviedla, že hodnotiaci úsudok vyjadruje autorov subjektívny názor, pričom skutkové tvrdenie sa opiera o fakt, resp. objektívne existujúcu realitu, ktorá je zistiteľná pomocou dokazovania.

8. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozsudku krajského súdu uviedla, že je toho názoru, že krajský súd využitím inštitútu skráteného odôvodnenia podľa § 387 ods. 2 CSP znemožnil sťažovateľke ako strane konania uskutočniť jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Zároveň poukázala na § 387 ods. 3 CSP, podľa ktorého sa druhoinštančný súd musí vysporiadať v odôvodnení svojho

rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Sťažovateľka porušenie práva na súdnu ochranu vidí v tom, že v napadnutom rozsudku sa krajský súd vôbec nevysporiadal s jej námietkou uvedenou v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, keď sťažovateľka namietala, že jej bola uložená povinnosť odstrániť z internetu celý článok zo 7. februára 2013 napriek tomu, že do práv žalobcu mala zasiahnuť uverejnením len konkrétnych dvoch viet z uverejnenej desiatky až stovky viet a tiež uverejnením len konkrétnych dvoch fotografií z celkovo siedmich uverejnených. Dodala, že na túto neprimeranosť po prvýkrát poukázala až v podanom odvolaní, pretože uvedená povinnosť uložená sťažovateľke vyplynula až z rozsudku okresného súdu. Zo strany krajského súdu v napadnutom rozsudku však na túto argumentáciu nedostala žiadnu odpoveď.

9. Zároveň sťažovateľka vo vzťahu k jej uloženej povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 € namietla, že uvedená povinnosť nemá podklad vo vykonanom dokazovaní. Uviedla, že primerané zadost'učinenie v peniazoch je totiž koncipované ako výnimočná satisfakcia, dôvodnosť priznania ktorej bolo zo strany žalobcu potrebné riadne preukázať.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom takto rozhodol:

„1. Porušiteľ, Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 5Co/452/2016-345 zo dňa 28.3.2017 porušil právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Porušiteľ, Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 5Co/452/2016-345 zo dňa 28.3.2017 porušil právo sťažovateľa na slobodu prejavu a slobodné prijímanie, vyhľadávanie a rozširovanie informácií, zakotvené v čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Rozhodnutie Porušiteľa, rozsudok sp. zn. 5Co/452/2016-345 zo dňa 28.3.2017 sa týmto ruší a vec sa vracia porušiteľovi na ďalšie konanie.

4. Porušiteľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3.000,- EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

5. *Porušiteľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vrátane trov právneho zastúpenia.*“

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

11. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie sa krajský súd vyjadril podaním sp. zn. 1 Spr V 327/2020 z 1. júla 2020, v ktorom predseda krajského súdu v podstatnej časti uviedol, že napadnutý rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0. Krajský súd v uvedenej veci zastáva názor, že prvoinštančný súd sa dostatočne zaoberal podstatnými tvrdeniami, ktoré predniesli sporové strany a zároveň sa s nimi po právnej stránke aj náležite vysporiadal. Ďalej bolo uvedené, že krajský súd ako súd odvolací dospel v danom prípade k záveru, že prvoinštančný súd sa dostatočne zaoberal aj otázkou proporcionality, a to ako po skutkovej stránke, tak aj po stránke právnej. Nezaznamenal také tvrdenia niektorej zo sporových strán, ktorými by bolo nutné sa zaoberať v odvolacom konaní, a teda aj v odôvodnení napadnutého rozsudku. Vzhľadom na to bolo vo veci rozhodnuté podľa § 387 ods. 2 CSP, teda bez odôvodnenia. V závere dodal, že inými tvrdeniami majúcimi charakter prostriedkov procesného útoku alebo obrany v odvolaní sa odvolací súd môže zaoberať, len ak by boli uplatnené pred súdom prvej inštancie.

Predseda krajského súdu zároveň vyslovil súhlas s upustením od ústneho prejednanja ústavnej sťažnosti.

12. Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu z 28. júla 2020 k vyjadreniu krajského súdu podala repliku zo 6. augusta 2020, v ktorej uviedla, že sa v plnom rozsahu pridrižiava argumentácie uvedenej v podanej ústavnej sťažnosti. Zároveň dodala, že vo vzťahu k ňou požadovanému priznaniu primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 € v prílohe tohto vyjadrenia prikladá fotokópiu strany č. 4 týždenníka PLUS 7 DNÍ č. 23 z 8. júna 2017, a to ako dôkaz o vykonaní výroku I právoplatného rozsudku okresného súdu, ktoré bolo potvrdené práve napadnutým rozsudkom, na základe ktorého bola sťažovateľka povinná uverejniť ospravedlnenie žalobcovi.

Sťažovateľka vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

13. Ústavný súd v súlade s § 126 zákona o ústavnom súde 16. júna 2020 zaslal zúčastnenej osobe, v konaní vo veci samej žalobca, upovedomenie o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľky a zároveň ju poučil, že má právo sa k nej vyjadriť, na čo jej stanovil lehotu 10 dní od doručenia upovedomenia. Zúčastnená osoba svoje právo podať vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyužila.

14. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

17.1 Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha

povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

19. Ústavný súd za podstatu tejto ústavnej sťažnosti považoval namietané porušenie sťažovateľkinho základného práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu. K porušeniu ňou označených práv malo dôjsť v dôsledku nesprávneho spôsobu vykonania komparácie ústavných práv v predmetnej veci. Sťažovateľka namietla nesprávne vyhodnotenie vykonania testu proporcionality, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu ňou namietaných základných práv podľa ústavy, pretože krajský súd sa týmito otázkami zaoberal len povrchno a nedostatočne. Tiež namietla aj to, že jej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 €. Podľa sťažovateľky uvedené nemá podklad vo vykonanom dokazovaní.

19.1 Sťažovateľka tiež namietla, že krajský súd v napadnutom rozsudku neadekvátnym spôsobom uprednostnil právo žalobcu na ochranu osobnosti pred právom sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií, a taktiež vo vzťahu k napadnutému rozsudku namietla arbitrárnosť jeho odôvodnenia, keď krajskému súdu vytkla, že sa vôbec nezaoberal a nevysporiadal sa (nedal na ňu žiadnu odpoveď) s jej relevantnou námietkou uvedenou v odvolaní, a to prečo ak prvoinštančný súd dospel k záveru, že v uverejnenom článku zo 7. februára 2013 malo dôjsť k zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti uvedením len niekoľkých viet z celého článku a uverejnením dvoch fotografií z celkového počtu siedmich uverejnených fotografií, napriek tomu bola sťažovateľke uložená povinnosť odstrániť z internetu celý článok zo 7. februára 2013.

20. Na tomto mieste ústavný súd v prvom rade považuje za vhodné ozrejmiť dôvod, prečo podrobil meritórnemu prieskumu napadnutý rozsudok krajského súdu, napriek skutočnosti, že sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou nenapadla aj uznesenie najvyššieho súdu. Najvyšší súd podané dovolanie sťažovateľky, ktorého prípustnosť bola vyvodzovaná z § 420 písm. f) CSP, odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP. Uvedený záver odôvodnil tým, že prípustnosť dovolania bola vyodená z toho, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol nedostatočne odôvodnený, pričom judikatúrou najvyššieho súdu je nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá nezakladá prípustnosť dovolania. Zároveň poukázal aj na zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu pod sp. zn. R 2/2016, z ktorého takýto záver vyplýva, pričom podľa najvyššieho súdu sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli ani zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť v dôsledku prijatia Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016.

20.1 Na margo už uvedeného ústavný súd dáva do pozornosti, že sa s uvedeným právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, pretože takýto záver je z ústavnoprávneho hľadiska, ako aj s poukazom na relevantnú judikatúru EŠLP neutržateľný. V dôsledku prijatia novej právnej úpravy, a to Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016 totiž nesporne došlo k podstatnej zmene v právnej úprave týkajúcej sa prípustnosti dovolania. Nie je možné odhliadnuť od skutočnosti, že rovnakú, ale ani obdobnú úpravu, ktorá bola dovtedy obsiahnutá v § 241 ods. 2 písm. b) OSP (teda tzv. inú vadu) vo vzťahu k dovolaniu, resp. jeho odôvodneniu, už Civilný sporový poriadok výslovne neupravuje. Vzhľadom na uvedené je možné ustáliť, že v danej veci bolo dovolanie zo strany sťažovateľky vyvodzované z § 420 písm. f) CSP podané správne, avšak jeho odmietnutie, resp. dôvody jeho odmietnutia uvedené najvyšším súdom nie sú z ústavnoprávneho hľadiska udržateľné. Preto sťažovateľka mohla ústavnou sťažnosťou napadnúť aj uvedené uznesenie najvyššieho súdu. Avšak vzhľadom na § 124 tretiu vetu zákona o ústavnom súde (uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 17. decembra 2019), ako aj v záujme zachovania právnej istoty sťažovateľky sa ústavný súd aj napriek už uvedeným záverom zaoberal meritórnym posúdením napadnutého rozsudku krajského súdu.

21. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani preskúmať jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (IV. ÚS 36/2018).

22. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd kladie dôraz na rešpektovanie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), pretože v podmienkach demokratickej spoločnosti a právneho štátu tvoria kľúčové právne záruky ochrany ústavou zaručených práv, ktorých súčasťou je aj povinnosť všeobecných súdov, aby svoje rozhodnutia odôvodnili riadnym spôsobom a aby ich skutkové a právne závery neboli arbitrárne. Práve o takýto prípad by pritom išlo vtedy, ak by pri rozhodovaní nezohľadnili relevantné ústavné normy, v dôsledku čoho by sa ich postup dostal do extrémneho rozporu s povinnosťou poskytnúť súdnu ochranu tomu právu, ochrany ktorého sa účastník konania domáha. Treba dodať, že do obsahu predmetného základného práva patrí nepochybne aj právna ochrana poskytovaná v rámci odvolacieho konania (m. m. III. ÚS 288/2017).

IV.1 K námietke sťažovateľky (ku konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti)

IV.1.1 Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

23. Kľúčovou úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či krajský súd napadnutým rozsudkom ústavne udržateľným spôsobom rozhodol vo veci sporu o ochranu osobnosti medzi sťažovateľkou (ako vydavateľkou periodickej tlače týždenníka PLUS 7 DNÍ) a žalobcom, u ktorého podľa záverov krajského súdu a pred ním aj okresného súdu došlo k zásahu do jeho osobnostných práv.

24. Jadrom sporu je konflikt medzi slobodou prejavu sťažovateľky na jednej strane a právom na ochranu osobnosti žalobcu na strane druhej, ktoré sú v oboch prípadoch garantované ústavou. Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu cti, dôstojnosti či súkromia na jednej strane a slobodou prejavu a právom na informácie na strane druhej.

24.1 Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy, resp. vyváženosti. Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (II. ÚS 692/2017).

25. Podľa judikatúry ESĽP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. pokladajú sa za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus,

znášateľnosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49).

26. Sú však aj situácie, pri ktorých musí sloboda prejavu ustúpiť, pričom limitačné klauzuly uvedené jednak v čl. 26 ods. 4 ústavy, ale aj v ustanovení čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu. Ide pritom o obmedzenia, ktoré musia vždy zodpovedať demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

27. Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci, všeobecné súdy nevynímajúc, ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na ochranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti... Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru ESLP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy (IV. ÚS 36/2018).

28. Uloženie povinnosti uverejniť ospravedlnenie žalobcovi, zdržať sa ďalších zásahov do osobnostných práv žalobcu, a to „odstránením“ celého článku zo 7. februára 2013 z internetovej stránky sťažovateľky a zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy je nepochybne možné považovať za obmedzenie práv sťažovateľky na slobodu prejavu. Podľa názoru sťažovateľky bol pôvodcom tohto zásahu krajský súd, ktorý ako druhoінстанčný súd napadnutým rozsudkom v plnom rozsahu potvrdil rozsudok

okresného súdu. Úlohou ústavného súdu bolo v tomto prípade ale posúdiť, či išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu.

29. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (II. ÚS 692/2017).

30. V uvedenom prípade nepochybne došlo k obmedzeniu slobody prejavu sťažovateľky na zákonom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zároveň predmetné obmedzenie sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobcu, čo jednoznačne možno považovať za legitímny cieľ. S poukazom na tieto okolnosti bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku kľúčové posúdiť, či bol uskutočnený zásah do práva na slobodu prejavu sťažovateľky v tomto prípade primeraný, teda či zodpovedal zásade proporcionality.

30.1 Test proporcionality, ktorý je v tomto type konania založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu), bol v danom prípade povinný vykonať pri rozhodovaní o danej kauze samotný krajský súd. Nie je preto úlohou ústavného súdu na tomto mieste detailne rozoberať uvedený test, resp. všetky jeho aspekty, a podávať vlastnú odpoveď, úlohou ústavného súdu v danej veci je posúdiť, či zo strany krajského súdu došlo k správne uplatneniu testu proporcionality a či v predmetnej veci nedošlo zo strany krajského súdu len k jednostrannému zhodnoteniu veci.

IV.1.2 Závery ústavného súdu k namietanému porušeniu čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy

31. Krajský súd sa vo svojom napadnutom rozsudku, využijúc inštitút skráteného odôvodnenia podľa § 387 ods. 2 CSP, v celom rozsahu stotožnil so závermi rozsudku okresného súdu ako prvoinštančného súdu. Dospel k záveru, že uverejnením jedného nepravdivého skutkového tvrdenia a na neho nadväzujúceho jedného nepravdivého hodnotiaceho úsudku, ako aj uverejnením dvoch fotografií v inkriminovanom článku, z celkovo siedmich uverejnených fotografií, došlo zo strany sťažovateľky k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu. S poukazom na to bolo okrem uverejnenia ospravedlnenia žalobcovi sťažovateľke nariadené aj „stiahnutie“ celého inkriminovaného článku z internetovej stránky sťažovateľky, ako aj priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 € žalobcovi.

32. Ústavný súd po posúdení už uvedeného dospel k záveru, že zo strany krajského súdu nedošlo k vyargumentovaniu týchto záverov v dostatočnej miere, teda takej, ktorá by bola výsledkom aj ústavne akceptovateľného vyvažovania ústavou garantovaného práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu pri náležitom uplatnení príslušného testu proporcionality. Krajský súd sa v predmetnej veci v konflikte medzi základným právom sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií na jednej strane a na strane druhej právom žalobcu na ochranu osobnosti priklonil na stranu ochrany osobnostných práv žalobcu, čo však riadne neodôvodnil. Záver, ku ktorému v uvedenej veci dospel krajský súd, podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné považovať za súladný s povinnosťou vyvažovania základného práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti. Takýmto spôsobom a prístupom nedošlo zo strany krajského súdu k dôslednému uprednostneniu vyvažovania, teda prístupu k dôslednému vykonaniu testu proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti.

33. Odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu

konania tvoria jeden celok, ústavný súd preto posudzoval napadnutý rozsudok aj v spojení s rozsudkom okresného súdu a právnymi závermi v ňom uvedenými.

33.1 Aj keď bolo sťažovateľke vytknuté, že uverejnením jedného nepravdivého skutkového tvrdenia a na neho nadväzujúceho jedného hodnotiaceho úsudku, ako aj uverejnením dvoch fotografií z celkového počtu siedmich uverejnených v inkriminovanom článku došlo zo strany sťažovateľky k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu, ústavný súd považuje celkové závery prvoinštančného súdu, ktoré boli v plnom rozsahu potvrdené napadnutým rozsudkom krajského súdu, za nedostatočne odôvodnené a nepresvedčivé. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje najmä na sťažovateľke uloženú povinnosť „stiahnuť“ z internetovej stránky sťažovateľky celý inkriminovaný článok, čo vzhľadom na vytknuté nedostatky, aj ak by ich výčitka bola oprávnená, jednoznačne nie je možné považovať za primeraný zásah do práva sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií.

34. Oprávnenosť kritiky majúca povahu skutkových tvrdení závisí v zásade na ich pravdivosti. Základnou otázkou tak ostáva, aké nároky musí spĺňať skutkové tvrdenie, aby ho bolo možné označiť za (ne)pravdivé. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vzhľadom na podstatu a zmysel slobody prejavu a jej ochrany v demokratickej spoločnosti nemožno kategóriu pravdivosti vnímať maximalisticky ako požiadavku na absolútny súlad s objektívnym stavom reality, a to v každej situácii a v každom časovom okamihu. Posúdenie, či je určité skutkové tvrdenie v súlade s objektívnym stavom reality, totiž nemôže byť vzhľadom na limity ľudského poznania spravidla nikdy úplne konečné; môže existovať iba väčšia či menšia miera praktickej istoty, že tvrdenie v takom zmysle pravdivé je (obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 2051/14 z 3. februára 2015) (III. ÚS 288/2017).

35. V prípade sporov o pravdivosť skutkového tvrdenia je potrebné vychádzať z určitého reálneho poňatia kategórie pravdivosti, ktoré berie do úvahy kontext celého článku, najmä keďže boli výroky v ňom obsiahnuté založené na spoľahlivých informáciách, ktoré jeho autor k dispozícii skutočne mal alebo ich k dispozícii prinajmenšom mať mohol a mal. Zároveň samozrejme ešte pred tým, ako sú prednesené určité skutkové tvrdenia,

by každý mal vyvinúť určité primerané úsilie s cieľom zistenia, či ním prezentované výroky sú pravdivé. Miera tohto úsilia sa pritom môže líšiť v závislosti od toho, aký závažný je zásah hroziaci do osobnostných práv dotknutej osoby alebo v závislosti na osobe autora výroku. To sa však týka len skutkových tvrdení, o ktorých správnosti je ich autor presvedčený, netýka sa to samozrejme vedomého šírenia nepravd. V danom prípade však podľa posúdenia ústavného súdu vo veci konajúce všeobecné súdy podľa týchto kritérií dostatočne nepostupovali a v dostatočnej miere svoje závery nevyargumentovali.

36. Netreba pritom zabúdať ani na tú skutočnosť, ako to vyplýva aj z vykonaného dokazovania pred prvoinštančným súdom, že zo strany sťažovateľky bol žalobcovi poskytnutý priestor na reakciu, teda na spochybnenie či priamo vyvrátenie ňou uvádzaných tvrdení, ktorý ale nevyužil. Opakovane na tomto mieste treba pripomenúť, že vzhľadom na osobu žalobcu – osobu verejného záujmu, resp. relatívnu osobu verejného záujmu, a obsah inkriminovaného článku, ktorý riešil podozrenie jednak z neoprávneného poberania dávok v hmotnej núdzi (verejných prostriedkov) zo strany žalobcu a zároveň poukazoval na podozrenie, že vtedajšie konanie žalobcu predstavovalo účelové správanie v snahe vyhnúť sa splneniu judikovanej povinnosti nahradiť Slovenskej republike škodu v sume 300 000 € a zaplatiť peňažný trest vo výške 33 000 €, takáto záležitosť si svojou povahou nepochybne zaslúži pozornosť i diskusiu verejnosti a je hodná vyššej ochrany, než by tomu bolo napr. len u kritiky povahy čisto osobnej.

37. Aj preto za daných okolností podľa posúdenia ústavného súdu nie je možné z ústavného hľadiska akceptovať záver, podľa ktorého pri hľadaní rovnováhy a proporcionality medzi právom na ochranu osobnosti žalobcu a právom sťažovateľky na slobodu prejavu bolo potrebné uprednostniť právo žalobcu na ochranu jeho osobnosti.

38. Vykonaný test proporcionality zo strany krajského súdu (rovnako ako aj pred ním vykonaný okresným súdom) bol poznačený nedostatkom, ktorý spočíval v tom, že vyvažovanie bolo urobené jednostranne a takmer výlučne z pohľadu (a v prospech) práva na ochranu osobnosti žalobcu a na úkor slobody prejavu sťažovateľky. Zároveň sa takmer vôbec nedostalo „do hry“ ani právo verejnosti na informácie.

39. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že v rámci vyvažovania je potrebné mať na zreteli, že sloboda tlače, resp. médií, ktorá je určujúca pre demokratický a slobodný právny poriadok, nedáva novinárom žiadnu výsadu („voľnú ruku“) na porušovanie práv iných. Záujem súkromných osôb vo verejných veciach pritom vyžaduje skôr slobodu diskusie ako slobodu názoru. V rámci právneho štátu však diskusia o verejných problémoch má byť transparentná a široko otvorená, pričom môže zahŕňať prudké, razantné, uštipačné, sarkastické a niekedy nepríjemne ostré výpady či spravodlivo rozhorčené útoky vo vzťahu k vládnym a verejným osobnostiam (m. m. II. ÚS 692/2017).

40. Krajský súd (a pred ním aj okresný súd) však podľa posúdenia ústavného súdu takúto možnosť interpretácie článku zo 7. februára 2013 do svojich úvah nezahrnul. Zaoberajúc sa dominantne ochranou cti, dôstojnosti či súkromia žalobcu ako osoby relatívneho verejného záujmu, sa príliš sústredil na doslovné znenie jednotlivých pasáží v texte a nepripustil pri tom, že samotnú difamáciu (akýkoľvek publikovaný materiál, ktorý poškodzuje povesť jednotlivca alebo organizácie) možno chápať aj ako „oprávnenú či odôvodnenú“ vzhľadom na pravdivosť získaných informácií, že aj hanlivé výpovede (vyhlásenia) môžu byť urobené v dobrej viere (good faith defamating misstatements).

41. V odlišnom stanovisku sudcov Fischbacha a Lorenzena vo veci Feldek v. Slovenská republika, ktoré vychádza z kľúčového rozhodnutia ESĽP k čl. 10 dohovoru (Handyside v. Spojené kráľovstvo), sa uvádza: *„Nepochybne úlohou novinára a tlače všeobecne je povinnosť šíriť informácie a myšlienky o veciach všeobecného záujmu, ktoré môžu byť aj urážlivé, šokujúce alebo zraňujúce. Také informácie však musia dovoliť čitateľom pochopiť okolnosti alebo udalosti, o ktorých autor vyniesol hodnotiaci úsudok.“* Okrem toho o hraniciach prípustnej kritiky vo vzťahu k osobe činnnej vo verejnej funkcii je možné uviesť rozhodnutie ESĽP Oberschlick v. Rakúsko či v prípade určitého stupňa preháňania alebo dokonca provokácie zase môžeme uviesť rozhodnutie ESĽP Prager a Oberschlick v. Rakúsko.

42. Zohľadniac preto konkrétne okolnosti posudzovanej veci, ústavný súd vyslovuje názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu je nepresvedčivý, keďže nadväzuje

na nesprávne vykonaný test proporcionality, pričom jeho nesprávnosť sa odráža najmä v uložení povinnosti sťažovateľke „stiahnuť“ zo svojej internetovej stránky kompletne celý text inkrimovaného článku, ako aj v uložení povinnosti ospravedlnenia žalobcovi.

43. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k nepripustnému zásahu do slobody prejavu sťažovateľky a do jej práva na slobodné rozširovanie informácií garantovaných prostredníctvom čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

44. Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Odôvodnila to tým, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal ani nijak nereagoval na ňou v podanom odvolaní uvedenú námietku, že prečo ak jej bolo zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu vytknuté pochybenie len v malej časti v rámci celého obsahu článku zo 7. februára 2013, bola jej uložená povinnosť „odstrániť“ celý článok zo 7. februára 2013 z internetovej stránky sťažovateľky.

45. Ústavný súd kladie vo svojej rozhodovacej činnosti mimoriadny dôraz na rešpektovanie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože tvorí v podmienkach demokratickej spoločnosti a právneho štátu kľúčové právne záruky ochrany ústavou zaručených práv, pričom vychádza z konceptu materiálneho právneho štátu, ktorý vyžaduje, aby bola účastníkovi súdneho konania poskytnutá súdna ochrana v požadovanej kvalite a v okolnostiach prípadu spravodlivo a s rešpektom k jeho ústavou garantovaným právam tak hmotného, ako aj procesného charakteru. V opačnom prípade sa totiž postup súdu dostáva do extrémneho rozporu s povinnosťou poskytnúť súdnu ochranu tomu právu, ktorého ochrany sa účastník konania domáha, a výkon spravodlivosti sa stáva arbitrárny a svojvoľný. Opomenutie vo veci relevantných skutkových otázok či otázok právnych narušuje dôveru v spravodlivosť a legitímne očakávanie účastníka konania, aby sa v jeho veci rozhodlo nezaujato a nestrane (m. m. IV. ÚS 36/2018).

46. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutia inštančne nižšieho súdu, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižšieho súdu (m. m. II. ÚS 174/2017).

47. V danej veci je na základe odôvodnenia napadnutého rozsudku zrejme, že krajský súd sa námietkou sťažovateľky – prečo ak bolo sťažovateľke zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu na jednej strane vytknuté pochybenie len v malej časti v rámci celého obsahu článku zo 7. februára 2013, bola jej na druhej strane uložená povinnosť „odstrániť“ celý článok zo 7. februára 2013 z internetovej stránky sťažovateľky, vôbec nezaoberal. Je pritom potrebné dodať, že išlo o relevantnú otázku, ktorá priamo súvisela s ochranou sťažovateľkinho práva na slobodu prejavu a jej práva na slobodné rozširovanie informácií garantovaných čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy. V rámci druhoinštančného konania teda po podaní odvolania nebolo zo strany krajského súdu ústavne akceptovateľným spôsobom reagované na túto podstatnú námietku sťažovateľky a nedostala na ňu v podstate žiadnu odpoveď, keďže krajský súd využitím inštitútu skráteného odôvodnenia podľa § 387 ods. 2 CSP v podstate do svojho odôvodnenia len v plnom rozsahu prevzal odôvodnenie okresného súdu a navyše skonštatoval len to, že sa s názorom prvoinštančného súdu v plnej miere stotožnil.

47.1 Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, ktoré nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Podľa názoru ústavného súdu sa však krajský súd v napadnutom rozsudku nevysporiadal s už uvedenou relevantnou námietkou sťažovateľky, ktorej zodpovedanie pritom podľa posúdenia ústavného súdu malo zásadný význam aj z hľadiska posúdenia rovnováhy a proporcionality medzi právom na ochranu osobnosti žalobcu a právom sťažovateľky na slobodu prejavu.

48. Vzhľadom na uvedené sa preto podľa posúdenia ústavného súdu napadnutý rozsudok javí ako nedostatočne vyargumentovaný a z hľadiska vyvodенých záverov

ako prinajmenšom predčasný, čo je z ústavnoprávneho hľadiska nutné považovať za neakceptovateľné. Potvrdzujúcim rozsudkom tak krajský súd podľa názoru ústavného súdu neprípustným spôsobom zasiahol do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií aj v spojení s porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

49. Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo aj k zásahu do základného práva na súdnu ochranu sťažovateľky v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

IV.2 K námietke sťažovateľky (nepreskúmateľnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy a jej výšky)

IV.2.1 K priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy

50. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku namietla aj uloženie jej povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 € s poukazom na to, že uvedená povinnosť nemá podľa jej názoru podklad vo vykonanom dokazovaní.

51. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2 000 € bola odôvodnená tým, že zo strany sťažovateľky mali byť v článku zo 7. februára 2013 neoprávnene uverejnené dve z celkového počtu siedmich uverejnených fotografií žalobcu (priznanie sumy 500 € za každú fotografiu) a zverejnením nepravdivého faktu a neprimeraného difamujúceho úsudku (priznanie sumy 1 000 €).

52. Podľa názoru ústavného súdu však takéto odôvodnenie nie je presvedčivé. Finančné zadosťučinenie za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti možno totiž priznať len vtedy, pokiaľ nie je postačujúce morálne zadosťučinenie a pokiaľ došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. O znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere ide, pokiaľ ujmu

vzniknutú v osobnostnej sfére fyzická osoba vzhľadom na povahu, intenzitu, opakovanie, trvanie a šírku okruhu pôsobenia nepriaznivého následku pociťuje a prežíva ako závažnú. Aj napriek tomu, že rozhodnutie o výške finančného zadost'učinenia patrí do sféry uváženia príslušného všeobecného súdu, mal by súd v každom jednotlivom prípade vychádzať z úplného skutkového stavu a v tomto rámci sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2005/2003 z 27. 10. 2003) (m. m. II. ÚS 692/2017).

53. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo), pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo).

54. Podľa posúdenia ústavného súdu je preto aj záver krajského súdu vo vzťahu k nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k určeniu jej výšky nedostatočne vyargumentovaný a aj vzhľadom na vyvodené závery o nedostatočnom uplatnení testu proporcionality zo strany krajského súdu aj predčasný. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd dospel k záveru, že aj v súvislosti s touto otázkou došlo k zásahu do ústavou garantovaného práva na slobodu prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, integrálnou súčasťou ktorého je aj právo účastníka konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

55. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

56. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

56.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

57. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom bolo porušené základné právo sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na nové konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

57.1 V rámci nového konania bude krajský súd povinný postupovať v rámci záverov uvedených ústavným súdom v tomto rozhodnutí. Predovšetkým bude povinný nanovo a dôkladne vykonať test proporcionality a taktiež dať jednoznačnú odpoveď na podstatnú námietku sťažovateľky – prečo ak bolo sťažovateľke zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu na jednej strane vytknuté pochybenie len v malej časti v rámci celého obsahu článku zo 7. februára 2013, bola jej však na strane druhej uložená povinnosť „odstrániť“ celý článok zo 7. februára 2013 z internetovej stránky sťažovateľky. Po posúdení a zodpovedaní všetkých týchto pre vec relevantných otázok následne bude povinnosťou krajského súdu nanovo zhodnotiť a posúdiť, či pri vyvedených záveroch je namieste priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi a ak áno, tak v akej výške, čo musí taktiež riadne odôvodniť.

VI.

Finančné zadost'učinenie

58. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

59. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

60. Sťažovateľka požadovala finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, a to z dôvodu, že z jej strany už došlo k uverejneniu ospravedlnenia žalobcovi podľa výroku I právoplatného rozsudku okresného súdu, ktoré bolo potvrdené práve napadnutým rozsudkom. Ústavný súd však vzhľadom na okolnosti danej veci finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal, pričom vychádzal z toho, že okrem vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky sa v konaní náprava dosiahne najmä zrušením napadnutého rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

VII.

Trovy konania

61. Ústavný súd rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom.

62. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

63. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

64. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a zaslanie písomného stanoviska k vyjadreniu krajského súdu). Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade úkonov právnej služby, a to prevzatia a prípravy zastúpenia a podania ústavnej sťažnosti vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, ktorá bola 980 €, keďže ide o úkony právnej služby vykonané v roku 2019, teda výpočtový základ tvorí sumu 163,33 €. Za úkony právnej služby vykonané v roku 2019 patrí režijný paušál v sume 9,80 €. V prípade úkonu právnej služby, a to zaslania písomného stanoviska k vyjadreniu krajského súdu vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže ide o úkon právnej služby vykonaný v roku 2020, teda výpočtový základ tvorí sumu 177 €. Za úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 patrí režijný paušál v sume 10,62 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola navýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH tak v konaní pred ústavným súdom predstavujú celkovú sumu 640,66 (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

65. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný nahradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

66. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu